

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " pe 1/2 an 5 " " " România și străinătate pe an 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "	Prețul inserțiunilor Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECEZANĂ” iar banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIUNEA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
---	---	--

Zidirea, întocmirea și decorarea din lăuntru a locașului dumnezeesc, cum o cere biserica și tradițiunea

(Urmare)

I. Planul fundamental de zidire

4. Forma bisericilor creștine

Chiar în timpurile cele mai vechi dăm de o regulă pozitivă cât de forma principală a bisericii, care regulă eră dictată de recerințele și principiile fundamentale ale cultului însuș. Constituțiunile apostolice prescriu adecă următoarele: Mai întâiu să fie casa lungăreată, îndreptată spre răsărit, având pastoforie din amândouă părțile spre răsărit, ca să fie asemenea unei năi. În mijloc să fie așezat scaunul episcopului, de amândouă părțile se șadă presbiteriul, iar diaconii să stea. În cealaltă parte a bisericii să șadă laicii în toată liniștea și bună rândueală, femeile separat...

Forma fundamentală a bisericilor creștine eră chiar în timpurile cele mai vechi *patruunghiul lungăreț*, *dreptunghiul* (*δρουχίον*, oblongum). Cu forma aceasta biserica ne aduce aminte de prototipurile sale: de arca lui Noe, de cortul mărturie și de templul lui Solomon. Acesta din urmă eră zidit — ca și templele multor popoare păgâne — în forma patruunghiulară, ca să simbolizeze templul cel mare al lui Dumnezeu, pământul, care atât păgânii cât și jidovii, mai pe scurt toate popoarele din vechime și-l închipuiau în forma unui patruunghi lungăreț. Templul lui Solomon însă cu cortul său de măturie e prototipul bisericii creștine, al casei lui Dumnezeu, unde mărirea Domnului are să se arete înaintea tot poporului.

Deși biserica creștină după forma sa fundamentală e așa zicând copia templului lui Solomon, totuș, forma aceasta s'a mai dezvoltat, s'a întemeiat de nou, corespunzând sacrificiului, ființei și recerințelor cultului Testamentului nou.

Acuma timpuriu forma dreptunghiulară s'a dezvoltat în forma crucii, formându-se între *βήμα* și *ναός* o nae transversală. Forma crucii o aveă sau acuma exteriorul bisericii sau numai interiorul ei, și anume prin punerea columnelor, ca bună-oară biserica s. Sofie din Constantinopol, care pe din afară formează un patruunghi lungăreț, în lăuntru însă o cruce. Forma crucii, care își are temeiul în despărțirea internă a comunii creștine, simbolizează adevărul, cum-că religiunea și servițul dumnezeesc al creștinilor e fundat pe cruce.

Cu forma crucii însă nu s'a înlăturat forma patruunghiulară a bisericii și nici nu s'a schimbat însămnarea ei, căci crucea e patruunghiul dublu și pus peste

olaltă și creștinii cei vechi, ca în patruunghiul cel lungăreț, așa și în cruce vedeau icoana lumii în patru unghiuri. „Forma crucii”, zice Ieronim, ce e alta, de nu patruunghiul lumii? La cap e răsăritul soarelui, dreapta ține miezul nopții, miază-zi zace spre parte stângă, și la picoare e apusul. Și s. Vasile vede în cruce cele patru părți ale lumii, iară Ioan Hrisostom zice, că precum poartă apa pământul așa poartă și crucea lumea.

Afară de forma crucii se mai întrebuiță ca formă a bisericii și *opt-unghiul*. Opt-unghiul însă, în care acuma Constantin cel Mare zidiă adese-ori, nu e nimic alta decât crucea grecească (adecă crucea cu patru cornuri egale), în care colțurile de afară s'au împreunat cu părăți de zid

De forma rotundă a bisericilor nu dăm în timpurile cele vechi, căci, având templele și teatrele păgâne cu deosebire forma aceasta, creștinii o evitau la bisericile lor. Afară de aceea rotundele nici nu erau corespunzătoare pentru bisericile creștine, căci în ele despărțiturile multiple ale bisericii vechi nu se mai puteau face, cum se cuvine. În urmă chiar în planul lor fundamental nu admiteau presbiteriul și corul, desră-

dicând astfel deosebirea între preoți și comună. Dacă zic, că nu admiteau presbiteriul, nu voi să zic, că acesta din urmă nu se putea face de fel, căci și rotunda se poate despărți, tăindu-se o parte a cercului, dară procedura aceasta nu e bazată în forma fundamentală a bisericii, ba, chiar din punct de vedere arhitectonic e ceva abnorm, formând cercul ei în de el o unitate. Deși forma, de care e vorba, nu-i chiar potrivită pentru biserici creștine, din care cauză în vechime nici nu se prea întrebuintă, totuși se facea mai târziu abatere în privința aceasta, deși foarte arareori zidindu-se unele biserici și în forma rotundă, ca bună oară biserica s. Marie zidită de Teodorich în Ravena și biserica s. Donato din Zara, iară în timpurile mai noi bisericiile catolice din Darmstadt (zidită 1827 de Moller) și Karlsruhe.

Cât de forma fundamentală a bisericii în special, apoi locul, unde se aduce sacrificiul cel necrunt, aveă în vechime forma unui semicerc sau unei scoice, numindu-se drept aceea *ἀψις* sau și *χορδή* (apsis vel absis și concha vel conchula). Alte numiri ale locului acestuia erau *πρεσβυτέριον* sau *ἱερατικόν* (presbyterium), de oare-cu aice de amândouă părțile ale catedrei episcopale ședeau presbiterii, și *βῆμα* (tribuna, scaunul sau locul de judecată), căci de aici se anunțau credincioșilor în predică judecățile, va să zică, cuvintele Domnului. În *ἀψις*, *βῆμα*, biserica vedeă sânta sântelor, locuința lui Dumnezeu, muntele lui Dumnezeu, și de aceea locul acesta trebuia să fie mai înălțat decât spațiul celalalt al bisericii și despărțit de el. Constituțiunile apostolice indică înălțarea și despărțirea aceasta, când semenează biserica cu naia, deci *βῆμα* cu partea mai înălțată a naiei. — Tot constituțiunile apostolice ne mai zic, că în *βῆμα* pe de laturi trebuie să se facă *pastofores*, adică firide menite la păstrat darurile euharistice, vasele, veștmintele și cărțile bisericesti.

Spațiul pentru credincioși, *ναός*, *naia* bisericii, ca spațiul propriu al naiei eră situat mai jos. El în vechime aveă de regulă trei părți, și anume naosul de mijloc și două naosuri laterale, tustrele despărțite cu colonne. Naosul din partea dreaptă, despre miază-zi, ca mai înșenat eră destinat pentru bărbați, iară din partea stângă, despre miezul-noptii, pentru femei. În naosul de mijloc de înaintea altarului se află un loc mai înălțat menit pentru clerul inferior, pentru cântăreți și lectori, cât și pentru persoane laice de distincțiune, în special pentru împăratul, numindu-se *σαλῆιον* sau *σαλεια* (solcum) dela scaunul împărătesc, ce se află acolo. Locul acesta, formând în cele mai multe cazuri brațul orizontal al crucii, formeii fundamentale a bisericii, eră despărțit atât de *βῆμα* cât și de cealaltă parte a naosului cu o îngrăditură de grilaj de fer sau de lemn.

Cât în urmă de *tinda bisericii* (*προναός*) apoi locul menit pentru catehumeni și penitenți, chiar de timpuriu eră despărțit în *anticurte*, *portic* (*αἶθριον*, *αὐλή*, porticus), un loc neacoperit, încunjurat de o

galerie de colonne acoperită, unde ste penitenteanții de clasa cea mai de jos, *προσχλαίοντες* sau *χιμαζόντες*) și cersitorii, și în nartec (*νάρθηξ*, *παράδεισος*), tinda proprie a bisericii, formând frontispiciul ei occidental, unde stau catehumenii de clasa I. euergumenii și penitenții de clasa II. În multe biserici se află afară de tinda proprie și un nartec în lăntul bisericii, adică un spaț îngust în naos despărțit de locul credincioșilor prin grădele puse de-a curmezășul. În cazul acesta biserica aveă un nartec interior și altul exterior. În nartecul exterior se sârbau, pe unde mai eră datina, agapele, în nartecul interior se făceau veghierile de noapte și rânduiala înmormântării.

Din cele zise se vede, că biserica după planul ei fundamental trebuie să aibă forma unui patru-unghiu lungăreț sau a unei cruci de regulă înfățișate și în exteriorul bisericii, fiind împărțită în două părți principale cu o tindă ca partea a treia secundară.

Partea primă a bisericii, *presbiteriul* sau *βῆμα*, unde se află s. masă, ar trebui să fie făcut în semicerc, ocupând un spaț, ce ar corăspunde părții a patra a bisericii și având de amândouă părțile câte o firidă, câte un local mic, la depus și preparat darurile euharistice, respective la păstrat vasele, cărțile și veștmintele bisericesti.

A doua parte, *naosul*, ar trebui să aibă un loc ceva mai înălțat (*σαλῆιον* sau *σαλεια*) pentru pultele cântăreților și pentru clerul inferior și, dacă nu-i împărțit în două laterale, în fund un loc destinat pentru femei. Naosul trebuie să fie destul de spațios, să fie atât de mare, ca ²/₃ a membrilor comunei bisericesti să aibă loc în el.

În urmă fiecare biserică ar trebui să aibă și un loc, care să-i servească drept *tindă sau anticurte*. E adevărat, că cu încetarea catehumenatului și a penitenței publice tinzile și anticurțile deveniră superflue din care cauză nu arare-ori se și zidiră bisericiile fără dânsese, dară cu totul tot n'a ieșit din uz nici când menindu-se numai pentru alt scop. În bisericiile ortodoxe n'ar aveă să lipsască nicăiri pronaosul, căci după prescripțiile rituale în locul acesta au să se facă mai multe rândueli liturgice, bună oară: rânduiala liticii, a înmormântării, a exorcismelor la s. botez ș. a.

5. Direcțiunea și situațiunea (pozițiunea) bisericii

Direcțiunea bisericii după tradițiunea creștină străveche e îndreptată spre *răsărit*, ca creștinul să se roage îndreptat la fața lui Isus, care pe cruce spânzură cu fața spre apus. Direcțiunea către răsărit simbolizează ființa și prodata creștinismului, care în contrast cu lumea înainte de Hristos e religiunea luminei, religiunea, al cărei urzitor adese-ori se numește lumina lumii și soarele dreptății.

Răsăritul e acea direcțiune a lumii, de unde li s'au arătat oamenilor Dumnezeu și cele dumnezeesti, din care cauză chiar din vechime se privia ca locul împreunării și al comunicațiunii lumii cerești cu lumea

pământescă, a lui Dumnezeu cu oamenii. La răsărit Domnul a plântat raiul, locul zilei, al luminii și fericii eterne, din care, călcând omul porunca lui Dumnezeu, a fost scos afară, părăsind răsăritul și mergând spre apus, locul apunerii soarelui, al nopții, simbolul întunecului spiritual. Cătră răsărit deci să privim și să ne rugăm, ca iară să intrăm în patria noastră și anume prin biserică, care ni înlocuește raiul protopărinților noștri. Dela răsărit a venit Hristos, dătătorul nostru de lumină; cătră răsărit s'a întors Hristos la cer; dela răsărit va veni a doua oară iară noi, așteptându-l ne rugăm la el cu fața cătră răsărit.

Toate ideile acestea li erau părinților și scriitorilor bisericești dinnaintea ochilor, când vorbeau sau scriau de direcțiunea bisericii spre răsărit, da acea direcțiune, care eră prescrisă prin o regulă pozitivă (Const. ap. L. II. c. 57) și care de aceea în vechime se și observă la zidirea bisericilor mai în tot locul.

Dacă în secolele cele prime provin abateri în privința aceasta, bună oară în unele biserici vechi din Roma, apoi avem să căutăm temeiul în împrejurimea puțin favorabilă a bisericii, în direcțiunea stradelor și a intrărilor, în situațiunea altarului condiționată de cripta martirilor, ce există acuma, în legătura bisericii cu alte edificii, bună-oară cu mănăstiri, în lărgirile și schimbările edificiilor adaptate pentru biserică și în alte de asemenea împrejurări. În tot cazul se păstră însă linia dela ost la vest sau dela vest la ost, care se și numiă linia de construire sântă.

Ce se atinge de *situațiunea bisericii*, apoi în toate timpurile se cereă cu apăsântă, ca biserica să fie situată la loc înălțat, unde credincioșii în rugăciunile sale nu erau tulburați de împrejurime. Acuma păgânii cei vechi își construiau locurile lor de cult cu predilecțiune pe dealuri, crezându-se acolo mai aproape de zcii săi. Aceaș datină o aflăm și la Iudei, cari dealurile le țineau de locuri sântite, unde Iehova li-se descopere oamenilor. Pe dealul Ebal i-s'a zidit lui Iehova primul altar în țara cea sântă. Pe dealul Sinaiu a încheiat Dumnezeu legământul cu poporul său. Pe dealul Sion a așezat David chivotul lui Iehova. — Chiar și Isus însuș se suiă adese-ori pe locul înălțat, ca să se roage; pe dealul Sionului, unde după tradițiune se află locul cinei celei de pe urmă, a înstituit El sacrificiul eucharistic, iară pe dealul Golgota a adus sacrificiul crucii. — În urmă aveau și foisorii, în cari apostolii se rugau și sârbau s. eucharistie, o pozițiune înălțată.

Luând toate acestea în vedere, creștinii chiar din început, urmând exemplului Testamentului vechiu, căutau să-și zidească bisericile la locul înălțat. Așă zice Tertulian: Bisericile noastre sunt totdeauna la locuri înălțate și îndreptate cătră răsărit.

Zidită biserica creștină la locul înălțat, se arată ca icoana fidelă a bisericii spirituale, care după cuvintele Mântuitorului e edificată pe piatră, apare nu nu numai ca „cetatea stând de-asupra muntelui“, la

care popoarele vor curge, ci și ca icoana cetății noue cerești, a Ierusalimului sânt, ce se coboară din cer.

Cum ne-am putut convinge din cele zise până aici, la zidirea bisericii trebuie să se ia în vedere și regula veche creștină, după care biserica are să fie îndreptată spre răsărit și să fie așezată la loc înălțat. Unde cerinței ultime nu i-se poate corăspunde de fel, bună-oară într'un șes de tot plan, apoi e cu cale, ca măcar intrarea să fiă înălțată, rădicându-se la biserica vre-o câteva trepte.

În urmă amintim încă, că biserica creștină trebuie să fiă făcută la loc cam depărtat de locuințele oamenilor și de sgomotul lumii, fiind îngrădită cu zid sau cu grilaj (grădele) de lemn sau de fer.

(Va urmă)

Isus vindecă servitorul unui sutaș

Lecție din istoria biblică.

Tinta

Astăzi vom vedea, cum un păgân vine la Isus.

I. Analiza

Păgani? Creștini? Sub a cui stăpânire stăteau Iudeii? Sub Romani. Romanii erau păgani. De ce? . . . În Galileea, în Capernaum, încă erau soldați romani. Pentru ce? . . . Acel soldat roman, care porunciă la 100 de soldați, se numiă *sutaș*. Un astfel de sutaș eră și omul, despre care am zis, că vom vorbi azi. Ce am zis, că vom vorbi despre el? . . . El locuia în Capernaum (hartă!). Numele lui nu-l cunoaștem, dar cum va fi fost înfățișarea (esteriorul) lui? (Îmbrăcăminte, armura). Așă eră din afară. Dar în lăuntru, în inima sa? Față de D-zeu? Eră păgân (Iupiter, Iuno, Venus etc.). Față de oameni, față de cei 100 de soldați a săi, față de servitori? (Domn, supunere necondiționată). Față de locuitorii din Capernaum? Fiindcă Romanii erau stăpânitorii lumii (cunoscute pe atunci), de bună samă s'a arătat fălos, mândru, îngâmfat, i-a privit cu dispreț, pe când locuitorii priveau cu frică și cu ură la domnul puternic, fruntaș și bogat, care porunceă și guvernă după bunul său plac (d. e.?).

Oare se vor fi cunoscut unul pe altul, Isus și sutașul? De bună samă, pentrucă Isus petreceă foarte mult în Capernaum și învăță acolo poporul. Ce vor fi gândit cei doi unul despre altul? Păgânul îngâmfat, sumeț, și puternic stă departe de împărăția mea; (așă va fi gândit Isus); Învățătorul jidovesc, sărac, ce mă privește pe mine! (așă va fi gândit sutașul) Cum de au convenit amândoi? Va fi cerut ceva Isus dela sutaș, ori sutașul dela Isus? Cest din urmă. Da; cinevă, pe care-l iubiă el, zăceă bolnav (eră *paralitic*, slăbănog un morb în care și membrele corpului erau ca frânte; suferinți, dureri la fie-ce mișcare și chiar și în odihnă; medicii nu-l puteau vindecă). Ce va face Isus în acest caz? Ascultați să vedem aflat-ați voi ceva din adevăr.

II. Sinteza.

Predarea în 2 părți. Dispoziție: a) Sutașul se roagă; b) Isus îi împlinește cererea.

Aprofundare. Ce-l îndeamnă pe sutaș să meargă la Isus? Ce simțește sutașul față de servitorul său? *Milă și iubire.* Din ce putem cunoaște mila și iubirea sutașului față de servitorul său? Merg *insus* și se roagă, în loc de a trimite pe altcineva; aceasta ne arată modestia sutașului și iubirea ce o nutrește față de servitorul său bolnav; trebuie, că acesta e un domn bun și milostiv (aci se poate intercală *Le. 7, 4—5* că sutașul iubiă pe Iudei, și sinagoga ei le-a zidit-o), și de bună samă și servitorul e bun și credincios stăpânului său, de aci atâta iubire. Dar nu numai mila și iubirea față de servitorul său la îndemnat pe sutaș să meargă la Isus. Sutașul îi vorbește lui Isus despre suferințele servitorului, fără a se ruga de el să meargă să-l vindece. De ce nu se roagă sutașul de Isus, ei vorbește numai despre chinurile servitorului? Sutașul crede în mila și puterea lui Isus. Și el nu s'a înșelat, Isus voiește să meargă și să vindece pe servitor. Din răspunsul sutașului însă vedem iarăși lucruri frumoase. De ce nu voiește sutașul, ca Isus să vină în casa lui („Doamne nu sânt vrednic...“)?... (Gândiți-vă, dacă un domn mare, împărat, ar voi să vină în casa unui domn de aici!...) El se simte prea mic față de cel mai mare și mai puternic decât dânsul, — în fața acestuia e *umilit, smerit*... Ce crede sutașul despre puterea lui Isus? Că Isus chiar și din depărtare numai cu un singur cuvânt poate vindeca pe servitorul bolnav (cum ascult eu de autoritățile mele superioare, și cum ascultă de mine soldații mei, așa ascultă de Tine puterile supuse Ție, morbul și moartea...) Ce fel de credință e aceasta? *Credință tare* (multă).

Isus se miră (și voi încă vă mirnți) de atâta credință; aceasta nu poate fi mică. Dar ce e de mirat aci? Un domn fruntaș și atât de puternic, și totuș așa de umilit; un soldat, care cu inima rece, împietrită se uită în fața morții în războiu, și totuș atât de iubitor și atât de milos; un Roman și totuș așa de supus, așa de smerit față de un bărbat Iudeu supus lui; un păgân și totuș cu credință atât de mare în puterea dumnezească a lui Isus! — La mirarea Mântuitorului s'a mai adaus și bucuria, când a văzut încrederea atât de mare în Dumnezeu a păgânului, cât n'a găsit la nici un om din poporul ales, din Izrael teni. Aceasta eră o nouă dovadă, mult, pentru intrarea mulțimi de păgâni în împărăția cerurilor (cf. Magii dela răsărit). Isus îi întoarce sutașului această bucurie prin împlinirea dorinții acestuia, îi arată, că credința lui în puterea dumnezească a lui Isus a fost la loc, și de aceea și Isus se folosește de puterea ce o are ca Fiu al lui Dumnezeu.

Ce a contribuit la vindecarea servitorului? Din partea servitorului: hărnicia și fidelitatea; din partea sutașului: mulțămia, iubirea, rugăciunea, umilința, credința; din partea Mântuitorului: milostivirea și pute-

rea dumnezească; din partea lui Dumnezeu Tatăl: milostivirea și iubirea arătată prin trimiterea Fiului Său. Vindecarea însă mai are o urmare? Credința sutașului în puterea și dumnezeirea lui Isus și în veritatea Evangheliei se întărește și devine și mai mare. În chipul acesta iubirea și umilința l-a condus la Isus, iar Isus la condus la credință tare și desăvârșită, și credința la fericire.

III. Asociația

a) Asemănați pe sutașul ce ni-l-am închipuit noi, cu sutașul cum s'a arătat într'adevăr! Noi ne-am înșelat grozav, pentrucă... (v. m. s.) Mântuitorul a asemănat pe sutaș cu Izraeltenii pe cari îi cunoștea El până aci (Rezultatul?). Asemănați-l voi cu cei ce-i cunoașteți din istorioarele învățate (Avram, Moise, poporul izraeltean... Zaharia. Rezultatul: Sutașul în privința credinții ocupă loc alături cu cei mai buni, și întrece pe cei mai mulți). Asemănați-l cu Creștinii de azi!... Sutașul păgân cu credința sa întrece pe mulți Iudei și Creștini, și-i rușinează prin umilința, îndeosebi însă prin tăria credinței lui. — *Evrei 11, 1. 6. Ioan 20, 29. Act. 16, 31.*

b) Asemănați vindecarea promisă de Isus cu vindecările săvârșite de medicii noștri și cu vindecările ce le săvârșește Dumnezeu. În faptă fie care vindecare a săvârșit-o Dumnezeu, medicina și îngrijirea de bolnav contribuie foarte puțin... Dumnezeu pretutindeni e în apropierea noastră, îndeosebi însă e lângă cei bolnavi și suferinzi, cari îl chiamă, pe dânsul cu adevăr în rugăciunile lor. *Ps. 145, 18.*

IV. Sistemizarea

„Credința este adevărul celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute“. (*Evrei 11, 1*). „Fără credință nu este cu putință a plăcea lui Dumnezeu“ (*Evrei 11, 6*). „Crede în Domnul Isus Hristos, și te vei mântui tu și casa ta“ (*Act. 16, 31*). „Fericiti cei ce n'au văzut și au crezut“ (*Ioan 20, 29*). „Aproape este Domnul tuturor celor ce-L strigă pe Dânsul, tuturor celor ce-L chiamă pe Dânsul cu adevăr“ (*Ps. 145, 18*).

V. Aplicarea

Cum se manifestează adevărata credință creștină în suferinți și în bucurii? Când și cum a fost Domnul aproape de tine? Ce ziceți despre rugăciunile ce se fac în biserică pentru cei bolnavi? (Cf. *Iacob 5, 13—16. Taina s. Maslu*).

Sutașul păgân nouă Creștinilor ne este exemplu de urmat. — Noi mai întâiu am judecat rău despre sutaș, pentrucă după naționalitate, religie și poziție am crezut, că am putea află ce este înlăuntrul lui, în inima lui. Aceasta a fost o *prejudecată* (judecată superficială, fără cercetare). Durere, că între noi sunt foarte mulți oameni prejudicioși (exemple!). Ce învățătură zace în această împrejurare pentru creștinul adevărat? Nu condamnă pe cei de altă credință d. e. pe uniți, catolici, jidovi... pentrucă ei de multe ori pot să fie mai buni decât tine.

Esplică și aplică Mateiu 7, 1 sq. și cântarea de seara: „Doamne strigat-am către Tine, auzi-mă. Ia aminle glasul rugăciunii mele, când strig către Tine. Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia înaintea Ta; rădicarea mânilor mele jertfa de sara“. (Psalm 141, 1. 2. — În fie care zi, pe lângă ardere de tot, se aprideă la cultul dumnezeesc dimineța și sara în sânta tămâierea sântă. În simbolul tămâierii sante, poporul legăturii își ridică inima sa către Dumnezeuul său întru rugă, laudă și mulțămită. Tămâierea eră deci simbolul rugăciunii; cum se înalță deci tămâia înaintea santei sântelor unde tronă Dumnezeu, așa să se înalțe și rugăciunea mea ca o tămâie bine plăcută Lui).

Ce ziceri se mai potrivesc la istorioara aceasta? „Dumnezeu voiește, ca toți oamenii să se măntuiască“, „Chiamă-mă în ziua năcazului . . .“.

Varietăți

Foaia pedagogică din Sibiu va apărea din nou cu începere dela 1 Ianuarie 1906, în urma hotărârii luate de Consistorul arhidiecezan. Cu redactarea ei este însărcinat Dl *Dr. Petru Șpan*.

Himen. Dl *Romul Ancușa*, candidat de preoție din Ramna s'a fidanțat cu D-șoara *Lia Drăgălina*, fiica D-lui director de pedagogie *Patriciu Drăgălina* din Caransebeș.

† **Moise Mationi**, candidat de preoție din comuna Glimboca, a încetat din această vieță Joi în 29 Septembrie a. c. st. v. În mormântarea a avut loc Sămbătă în 1 Octombrie vechiu. Înainte de cântarea prohodului s'a celebrat s. Liturgie pentru defunct în biserica parohială din Glimboca; a pontificat părintele *George Petrescu*, profesor de cântare și tipic la institutul teol.-pedag. din Caransebeș, azistat de preoții: *Iuliu Musta*, din Glimboca, *Pantelimon Domil* din Obreja și *Ioan Popovicu* din Cireșa. Răspunsurile liturgice le-au cântat clerici de ai institutului teologic din Caransebeș. La mormânt clericul *Constantin Bălean* a rostit cuvântul funebral. Pe reposatul îl deplâng părinții, rudeniile și cunoscuții. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Dela „Astra“. Devenind vacant *stipendiul de K 120* din fundațiunea „Marinovicu“, Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care sunt îndreptățiți a concura tineri români din Transilvania, ce frecventează vre-o școală medie, preferiți fiind — în sensul dispozițiilor testamentare — descendenții filor fundatorului. Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6, cel mult până la 10 Noembrie a. c. provăzute cu următoarele documente: a) Atestat de botez; b) Testimoniu de pe anul școlar 1904/5; c) Atestat de paupertate; d) Eventuale documente, prin care să se-

state descendența dela familia fericitului fundator. Cererile întrate după 10 Noembrie n. a. c. nu se vor considera. *Sibiu*, din ședința Comitetului central al Asociațiunii, ținută în 5 Octombrie 1905. *I. St. Șulufiu* m. p., prezident. *Ioan I. Lăpădatu* m. p., secretar II.

— Devenind vacant *stipendiul de K 80* din fundațiunea „Dr. Ioan Moga și soția Ana n. Bologa“, Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care pot concura fete române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, care cercează vre-o școală de fete de caracter național respective confesional românesc, în primul loc școala de fete a Asociațiunii, fiind însă preferite descendentele familiilor Moga și Bologa. Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6 cel mult până la 10 Noembrie a. c. provăzute cu următoarele documente: a) Atestat de botez; b) Testimoniu de pe anul școlar 1904/5; c) Atestat de paupertate; d) Eventuale documente, prin cari să se constate descendența din familia Moga și Bologa. Cererile întrate după 10 Noembrie nu se considera. *Sibiu*, din ședința Comitetului central al Asociațiunii, ținută în 5 Octombrie 1905. *I. St. Șulufiu* m. p., prezident. *Ioan I. Lăpădat* m. p., secretar II.

Societatea „Petru Maior“ din Budapesta. În ședința sa din 9 Octombrie c. Societatea „Petru Maior“ a tinerimii române dela școalele superioare din Budapesta s'a constituit pentru anul 1905/6 în modul următor: Președinte: *Constantin Nedelcu*, st. în filos.; Vice-președinte: *Ioan Tibil*, st. în drept; Secretar: *Traian Iarca*, stud. în med. vet.; Notari: *George Crișan*, st. în drept, și *Nicolae F. Negruțiu* st. în filos.; Cassier: *Ioan D. Voina*, st. la academia orient.; Controlor: *Nicolae Imbroane*, st. în drept; Bibliotecar: *Gavril Osian*, st. în drept.; Vice-bibliotecar: *Ioan Popescu*, abs. de teol. stud. în drept. Econom: *Adam Iancu*, stud. în medicină. Comisia literară: *Cornel Albu*, stud. în drept, *Sorin P. Barcianu*, st. în drept.; *George Crișan*, st. în drept, *Nicolae Drăgan*, st. în filos., *Adam Iancu*, st. în med., *Traian Iarca*, stud. în med. vet., *Silviu Păscuți*, st. în drept. Comisia supraveghetoare: *Iancu Ilana*, st. la techn., *Rudolf Oprean* st. la techn., *Valerie Seni*, stud. în filos.

Bibliografie

În editura Tipografiei și Librăriei diecezane a ieșit de sub tipar:

„Calendarul Românului“

pe anul comun 1906.

Cuprinsul ales. Ilustrațiuni frumoase.

Prețul 50 fleri.

În editura Tipografiei și Librăriei din Caranesbeș au apărut următoarele cărți ale prof. Dr. **Petru Barbu**:

Istoriele Religioase-morale, I Carte de Religieune pentru școalele populare, 30 fil.

Istoriele Biblice, II carte de Rugăciune pentru școalele populare, 30 fil.

Istoriele Bisericești, III Carte de Religieune pentru școalele populare, 30 fil.

Catehismul, IV Carte de Religieune pentru școalele populare 40 fil.

Carte de Rugăciuni și cântări bisericești, cu binecuvântarea arhierescă. (Format mic, 160 pagini, broșurată 50 fil., legată dela 60 fil.—10 cor.).

Istoria sântă a Testamentului vechiu, I Carte de Religieune pentru școalele medii, 80 fil.

Istoria sântă a Testamentului nou, II Carte de Religieune pentru școalele medii, 80 fil.

Istoria Bisericească, III Carte de Religieune pentru școalele medii, 1 cor.

În zilele acestea a apărut în editura **H. Zeidner din Brașov** manualul didactic:

Elemente din Constituțiunea Patriei sau Drepturile și datorințele cetățenești

pentru școalele populare, de **Vasile Goldiș**, profesor gimnazial în pensiuine, secretar consistorial în Arad.

Cărticica aceasta apare acum în edițiunea a doua, prelucrată. Înainte de toate autorul a introdus în ea *ortografia* cea mai nouă a Academiei Române. I-a dat apoi o nouă împărțire corăspunzătoare cerințelor pedagogice și a făcut toate *corecturile* de lipsă reclamate prin modificările legilor respective. La finea fiecărui capitlu s'a adus o *recapitulare prin întrebări*, ceea ce va fi atât învățătorului, cât și școlărilor spre mare ușurare, cu deosebire la repetiția materialului. O inovațiune fericită a autorului este, că în câteva note a indicat învățătorului izvoarele, adică *cărțile*, din care își poate îmbogăți cunoștințele referitoare la legile cele de mai mare însemnătate pentru dânsul și pentru locuitorii comunei. Cu deosebită căldură relevăm *limbajul ușor și curat românesc*, de care se folosește autorul și în acest opșor al său. Cărticica (de 50 pagini) e tipărită pe hârtie bună, cu tipar curat și ușor legibil pentru școlari, erorile de tipar lipsesc cu desăvârșire. Prețul e foarte moderat, legată 40 de fileri.

Suntem convinși, că manualul de față va face cele mai bune servicii învățământului în școale noastre populare.

Isus Hristos, cu cuvintele sântei Scripturi, 2 cor. 50 fil. — Edițiunea populară 1 cor.

Studii de Istoria Bisericii Române contemporane de Nicolae Dobrescu. I Istoria Bisericii din România

(1850—1895). București Tipografia „Bucarester Tagblatt“, str. Carageorgeviciu 7—9 1905.

Dr. Bekk Munó. Aritmetică pentru școalele medii prelucrată de Aurel Ciortea, profesor, editura Librăriei Ciurcu, Brassó 1905.

Nicolae Dobrescu: Fragmente privitoare la Istoria Bisericii române. Budapesta, Institutul tipografic „Luceafărul“. 1905. Pag. 84, 8°. Prețul 1 cor. 20 fil.

Dr. Elie Miron Cristea: Iconografia și întoornirile din internul bisericii răsăritene. Sibiu, 1905, Tipografia arhidiecezană. 8°, pag. 300. Prețul broș K 5—, fin legat K 6— (+ portul postal 30 fil).

Discursurile prezidentului asociațiunii Iosif Sterea Șuluțu de Cărpeneș cu ocaziunea sărbătorilor Asociațiunii ținute în Sibiu la 19 August n. 1905 și zilele următoare. Sibiu, tiparul tipografiei arhidiecezane 1905.

A apărut Nr. 7 din anul III, pe luna Iulie al revistei *România Ilustrată* de sub direcțiunea D-lui I. Rusu Abrudeanu, cu peste 60 ilustrațiuni și cu următorul bogat sumar:

Cronica Lunei de Argus.

Un nou succes al României (cu 22 ilustrațiuni și un fac simile) de I. R. A.

Satră. (poezie) de Gr. Patrășcoiu.

Al. A. Bădărău (cu o ilustrație) de I. R. A.

Traian Demetrescu (cu o ilustrație) de Al. Antemireanu.

Răbdare (poezie) de Ninetta Târgoviște.

Doi luceferi apuși (cu 2 ilustrațiuni) de A. I.

Ceremonia „Selamlicului“ la Constantinopole (cu o ilustrație).

Dorul meu (poezie) de M. Paciurea.

Noul Parlament (cu 16 ilustrațiuni).

Un banchet original (cu o ilustrație) de Dem. Ionescu-Zane.

Românii în stărinătate, locolonentul Bucur Popp (cu o ilustrație) de Altae.

Institutul geografic al armatei (cu 3 ilustrațiuni) de C. D.

Din trecutul neamului nostru de R.

Femeia Română (cu 4 ilustrațiuni) de Ella Em. Savopol.

Un prețios album de A.

În groaza morței (nuvelă) de George Cair.

Oamenii zilei: Mihail Iulian (cu o ilustrație).

Evarhii bisericeii noastre, arhieriei (cu 8 ilustrațiuni) de ortodox.

Note din călătorie, prin Bucovina de Artur Gorovei.

Popicarii din București (cu o ilustrație) de R.

Necrolog.

Carnetul Lunei.

Bibliografie.

Abonamentul pe an lei 20. Redacțiua și administrațiua Strada Regală Nr. 1 București.

Concure

Cu provocarea la decisul Venerabilului Consistor diecezan de datul 31 Iulie 1904 Nr. 1184 B. se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” — pentru ocuparea postului de *capelan* în parohia de clasa a II-a din comuna **Sacul** protopresbiteratul Lugojului.

Emolumentele sunt:

1. $\frac{1}{3}$ (a treia parte) din sesiunea parohială.
2. $\frac{1}{2}$ (jumătate) din toate accidentele școlare și bir.

Recurenții vor subșterne petițiunile instruate cu documentele prescrise Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral gr. or. rom. din Lugoj.

Sacul, la 2 Septembrie, 1905. 2—3 [50]

Aureliu Spătan

preș. com. par.

Vasilie Tărianu

not. com. par.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistor diecezan ddo 31 August a. c. Nr. 2149 Șc. se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de *învățător* la școala gr. or. română din **Agadici** protopresbiteratul Oraviței cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, cu următoarele emolumente:

1. Salar în bani gata 600 cor.
2. 16 m. lemne (8 m. pentru învățător și 8 m. pentru sala de propunere) 96 cor.
3. Paușal pentru scripturistica 10 cor.
4. Spese pentru conferințe și adunare 16 cor.
5. Dela înmormântări unde va fi poftit 80 fil.
6. Două jugere pământ arător și un juger eștravilan, după care alesul învățător are să plătească toate dările recerute.

7. Cortel natural cu grădină.

8. Pentru curatoratul școlii 32 cor.

Concurenții pătați și compromiși nu se vor admite. Alesul învătător este îndatorat a purta cantonatul în și afară de biserică și a instrui tinerimea școlară în cântarea bisericească. Este îndatorat a purta scripturistica ca notar al comitetului și sinodului parohial, a compune socoțile bisericești și ale cultului, fără nici o altă remunerațiune.

Pentru serviciile prestate în alte comune, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Recurenții au a-și subșterne recursurile lor Prea On. Oficiu protopresbiteral din Oravița-montană, fiind adresate comitetului parohial din Agadici. Concurenții au a se prezenta cu prealabila înțelegere a protopresbiterului concernint — dar numai odată — în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare, dar nici decum în ziua alegerii.

Agadici din ședința comitetului parohial ținută în 14/27 Septembrie 1905. 1—3 [52]

Aureliu Nemoian

preot și prezidentul com. par.

Remus Boldea

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Alecsandru P. Popoviciu* protopresbiter.

Licitațiune minuendă

Pe baza înțelegării Ven. Consistor diecezan ddo 28 Maiu a. c. Nr. 1335 ex. 1905 se escrie licitațiune minuendă pentru zidirea unei *biserici* noi în comuna **Jdioara**, protopresbiteratul Logojului, cu prețul de exclamare de 26.620 Cor. 70 fil.

Licitațiunea se va ține în 6/19 Noemvrie a. c. la 11 ore a. m. în școala din loc.

Reflectanții vor avea a depune înaintea de licitațiune 10% vadiu.

Specificatiunea de spese și măsuri se poate vedea la Oficiul parohial.

Jdioara la 24 Iulie 1905.

1—3 [51]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Senegin

contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, recelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai înbatrânite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea, sgâr-ciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește la curățirea sângelui. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilic, morburile tineretelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, precum, palpitatea de inimă, ameteți, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât să comandeze **Laxbonbons** zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul 1 cor.

Chimicale, drogoue, legături și bandagorie, chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Te-uri rusece, parfumuri, sapunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articoli cosmetice, oleu pentru păr, esență pentru picatul și întărirea parului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori-ce fel de articlu din bransă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

6-10 [45]

Cornel Demeter,

apotecar în Szászváros piața școlii Nr. 45.

Mersul Trenurilor

Valabil dela 1 Octomvrie 1905

Budapesta, gara de vest (ny. p. u.) --- Verciorova

Stanga

Dreapta

P. I—III.	A. I—II	P. I—III	A. I—III	P. I—III	Or. Ex. I.	Stațiunile	Or. Ex. I.	P. I—III	P. I—II	A. I—III	A. I—III	P. I—III
630	940	1205	225	655	1130	p. Budapesta	s. 1250	715		115	630	950
825	249	305	815	755	443	p. Timișoara-Josefin	p. 803	945	s. 705	750	122	s. 1240
	350	426	924	916	545	s. Logoj	p. 645	610	507	620	1205	1100
		836				s. Buziaș	p.					639
		800		102		s. M.-Ilia	p.	147			716	716
147			147			p. M.-Ilia	s.			102		
712			712	639		p. Buziaș	s.	836			307	307
837	358	436	929	929	547	p. Logoj	p. 644	559	502	614	1203	1043
947	450	557	1029	1042	632	p. Caransebeș	p. 602	459	400	531	1121	942
M. 411		740		1226		p. Domașnia-Cornia	p.	317	s. 1057M.	414	940	752
450		804	1209	1251		p. Iablași	p.	246	1014	345		715
546	653	830	1230	112	828	p. Băile-Erculane	p. 345	217	840	327	854	644
653	718	858	1256	139	853	s. Orșova	p. 315	140	719	258	816	605
	732		120	239	907	s. Verciorova	p. 245	1250		218	746	

Budapesta gara de vest (ny. p. u.) — Timișoara-Josefin — Baziaș

	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	Stațiunile	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III
	655	1010		940	830 225	p. Budapesta g. de vest	s. 115	710	630
	605	1025	300	826	p. Timișoara-Josefin	p. 657	917	100	805
	617	1037	312	838	s. Chișoda	p. 645	905	1248	753
		520		713	p. Buziaș	s. 1030			1027
	618	1038	313	838	p. Chișoda	p. 644	904	1247	751
	645	1105	340	904	s. Jebel	p. 616	837	1219	723
	930		609		s. Boca	p.		931	510
			951	510	p. Boca	s. 930		609	
	650	1106	342	905	p. Jebel	s. 614	834	1218	716
	701	1118	354	917	s. Voitec	p. 602	823	1206	701
	1017		701	1155	p. N.-Bocșa	p. 340		855	355
	340	855		355	p. N.-Bocșa	s. 1017			1155
	707	1123	404	921	p. Voitec	s. 555	820	1158	654
	808	1236	520	1021	s. Vârșet	p. 451	716	1054	552
	1250		1058		s. Timiș-Cubin	p.	330		135
	1220		1027		s. Panciova	p.	341		155
	341	830	155		p. Panciova	s. 745	1220		1027
	330		135		p. Timiș-Cubin	s.	1250		1058
	818	1250	547	1029	p. Vârșet	s. 443	706	1049	530
	845	121	618	1053	s. Jasnova	p. 414	637	1020	459
	1120		832	1255	s. Oravița	p. 225		820	345
	256		1150		s. Anina	p.		444	1055
		444	1055		p. Anina	s.	256		1150
		820	315		p. Oravița	s.	1120		832
	851	131	625	1058	p. Jasnova	s. 406	630	1012	435
	925	208	702	1135	s. Baziaș	p. 328	550	925	400

Observări: Oarele, ce stau de a stânga stațiunilor, să se citească de sus în jos; iar cele ce stau de a dreapta, de jos în sus. Timpul dela 6 oare dimineața până la 5 oare 59 minute sara este însemnat cu sublinierea minutelor. Or. Ex. = Trenul Orient-Expres. A. = Tren Accelerat, P. = Tren de persoane, M. = Tren mestecat. În rubrica stațiunilor: s. = sosește și p. = pleacă.